

Kalendarium łambinowickie

(styczeń–grudzień 2017)

Styczeń

- 19 I Ogłoszono zbiorke pamiątek jenieckich pn. „Ocalone pamiątki, zachowana pamięć”, w trakcie której gromadzone będą przedmioty związane z pobytom żołnierzy w niemieckich i radzieckich obozach jenieckich oraz w obozach internowania w państwach neutralnych podczas II wojny światowej.
- 29 I W Miejscu Pamięci Narodowej (MPN) w Łambinowicach Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce zorganizował obchody 72. rocznicy Tragedii Górnośląskiej. Po uroczystości na Cmentarzu Ofiar Obozu Pracy dr Renata Kobylarz-Buła zaprezentowała gościom zgromadzonym w Muzeum katalog wystawy stałej *Po wojnie. Obóz Pracy w Łambinowicach (1945–1946)*.

Marzec

- 10 III Na V Krakowskiej Konferencji Studentów Historyków Wojskowości, zorganizowanej przez Uniwersytet Jagielloński, mgr Ewelina Klimczak wygłosiła referat „Zniewoleni piszą...». Obraz wojny i niewoli w korespondencji i memuarystyce polskich jeńców z okresu II wojny światowej”.
- 17 III 72 lata po wkroczeniu oddziałów Armii Czerwonej na teren Stalagu 344 Lamsdorf uczczono pamięć jeńców tego obozu. W uroczystości przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych, współorganizowanej przez Urząd Gminy Łambinowice, udział wzięli przedstawiciele kombatantów, w tym Jarosław Furgała – żołnierz września 1939 r. i jeńiec wojenny oraz potomkowie jeńców Lamsdorf, których reprezentowała Ann Begg – córka jeńca brytyjskiego Clarence’a Lidstera. W uroczystości uczestniczyli także przedstawiciele władz rządowych i samorządowych, służb

- mundurowych, instytucji naukowych i kulturalnych, duchowni, harcerze i uczniowie oraz lokalna społeczność. Wydarzenie odbywało się w asyście wojskowej 91. Batalionu Logistycznego w Komprachcicach, a oprawę muzyczną zapewniała Orkiestra Reprezentacyjna Wojsk Lądowych we Wrocławiu pod batutą ppor. Jacka Putry. Obchody zakończyło spotkanie w Muzeum, w trakcie którego zaprezentowano wydaną przez CMJW książkę Anny Wickiewicz *Niewola w brytyjskim mundurze. Stalag VIII B (344) Lamsdorf*. Uroczystość była objęta patronatem honorowym Wojewody Opolskiego oraz Marszałka Województwa Opolskiego.
- 17 III Magister Bartosz Janczak wygłosił referat „Obrona i kapitulacja Warszawy podczas kampanii polskiej 1939 r. we wspomnieniach płk. Juliana Janowskiego” na ogólnopolskiej konferencji naukowej „Kapitulacje w dziejach wojen. Z dziejów wojskowości polskiej i powszechnej”, zorganizowanej w Lublinie przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.
- 24 III Dwóch pracowników Muzeum wzięło udział w seminarium szkoleniowym dla nauczycieli, które zorganizowało we Wrocławiu Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Doktor Piotr Stanek wygłosił referat „Historia i współczesność Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach”, a dr Anna Wickiewicz mówiła o działalności edukacyjnej CMJW w Łambinowicach-Opolu.
- 31 III W Opolu odbył się finał X edycji Regionalnego Konkursu Wiedzy Historycznej „Obozy w Lamsdorf/Łambinowicach (1870–1946). Historia i współczesność” (dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych), który patronatem honorowym objęli: Wojewoda Opolski, Marszałek Województwa Opolskiego, Opolski Kurator Oświaty i Starosta Opolski. W konkursie udział wzięło 10 uczniów, jury przyznało następujące nagrody i wyróżnienia: I miejsce – Dominik Lis z Publicznego Liceum Ogólnokształcącego (PLO) nr III z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Opolu, II miejsce – Tomasz Witek z Zespołu Szkół Rolniczych w Namysławie, III miejsce – Patryk Kozbur z PLO im. Bohaterów Powstań Śląskich w Grodkowie, wyróżnienie – Oktawia Lechowicz z II PLO im. Z. Herberta w Brzegu.

Kwiecień

- 5 IV Wystąpienie dr. Piotra Stanka pt. „Jak najdalej stąd. Jenieckie ucieczki z obozów w Lamsdorf” zainaugurowało cykl kulturalny „Łambinowickie Spotkania Muzealne”. Prowadzący je kierownik Działu Naukowego, opowiedział o próbach jenieckiego oporu, ich okolicznościach i przebiegu.
- 7 IV W Łambinowicach zorganizowano finał XXV edycji Konkursu Recytatorskiego Poezji Jenieckiej „Nie traćmy pamięci”, do którego zgłoszono 63 uczniów z województwa opolskiego, w tym: 20 ze szkół podstawowych, 23 z gimnazjalnych i 20 z ponadgimnazjalnych. Konkurs, współorganizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu i Starostwo Powiatowe w Nysie, patronatem honorowym objął Wojewoda Opolski, Marszałek Województwa Opolskiego, Starosta Opolski oraz Opolski Kurator Oświaty. Jury przyznało 9 nagród i 3 wyróżnienia: I nagroda – szkoły podstawowe: Matylda Gawel ze Szkoły Podstawowej (SP) TAK w Opolu, gimnazja: Zdzisław Rypniewski z Publicznego Gimnazjum (PG) nr 1 w Głogówku, szkoły ponadgimnazjalne: Damian Baron z PLO nr III w Opolu; II nagroda – szkoły podstawowe: Iga Dziadkiewicz z SP TAK w Opolu, gimnazja: Ludwika Gołaszewska-Siwiak z Publicznego Katolickiego Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Opolu, szkoły ponadgimnazjalne: Paulina Janik z PLO nr 1 w Kędzierzynie-Koźlu; III nagroda – szkoły podstawowe: Alicja Wiącek z SP nr 8 w Brzegu, gimnazja: Bartosz Lukas z PG nr 4 w Brzegu, szkoły ponadgimnazjalne: Wiktoria Wojtas z PLO nr V w Opolu; wyróżnienie – szkoły podstawowe: Oliwia Drewniak z SP w Łambinowicach, gimnazja: Julia Stachura z PG nr 7 w Opolu, szkoły ponadgimnazjalne: Agnieszka Karbownik z PLO w Niemodlinie.
- 7 IV Magister Bartosz Janczak wziął udział w konferencji naukowej „Wojsko w przestrzeni miast regionu kujawsko-pomorskiego w XIX i XX wieku”, zorganizowanej przez Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu oraz Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wygłosił referat „Gen. bryg. Zyg-

- munt Podhorski ps. Zaza – komendant Centrum Wyszko-
lenia Kawalerii w Grudziądzu, jeniec Oflagu VII A Mur-
nau”.
- 25 IV W Łambinowicach odbyło się Polsko-Niemieckie Semina-
rium Uczniowskie, zorganizowane przez Dyрекcję Nad-
zoru i Usług Nadrenii-Palatynatu, Kuratorium Oświaty
w Opolu oraz Niemiecki Narodowy Związek Opieki nad
Grobami Wojennymi. Wzięli w nim udział uczniowie pol-
skich i niemieckich szkół średnich, którzy poznali historię
MPN w Łambinowicach, zwiedzając teren byłych obozów
oraz Muzeum. Spotkali się także z potomkami brytyjskich
jeńców Lamsdorf, a na zakończenie wzięli udział w warsz-
tacie historycznym. Efektem pracy młodzieży była publi-
kacja z tekstami związanymi z wojną i niewolą.
- 27 IV W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu (MBP) odby-
ło się pierwsze spotkanie w ramach cyklu kulturalnego
„Twarze Opola”. Bohaterem przedsięwzięcia „Autoportret
artysty-pedagoga” był prof. dr hab. Edward Syty, polski
malarz i rysownik, wykładowca w Instytucie Sztuki Uni-
wersytetu Opolskiego i Katedrze Architektury Politech-
niki Opolskiej. W rozmowie z Jerzym Beskim poruszali
zagadnienia związane z kształceniem młodego pokole-
nia artystów, a także z inspiracjami i technikami pracy
E. Sytego.

Maj

- 8 V W 72 lata po zakończeniu II wojny światowej pracownicy
Muzeum, składając przed Pomnikiem Martyrologii Jeń-
ców Wojennych kwiaty i zapalając znicze, uczcili pamięć
żołnierzy koalicji antyhitlerowskiej, którzy w trakcie tego
globalnego konfliktu trafili do niewoli niemieckiej.
- 10 V Roland Skubała – pasjonat historii i kolekcjoner, był go-
ściem „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”. W wystą-
pieniu „Jeńcy Lamsdorf w Peiskretscham (Pyskowice)”
opowiadał o swojej historycznej pasji i jeńcach Lamsdorf,
którzy w latach II wojny światowej pracowali przy budo-
wie węzła kolejowego w pobliżu dzisiejszych Pyskowic.
- 15 V Doktor Renata Kobylarz-Buła z ramienia CMJW podpi-
sała porozumienie z Urzędem Miasta Kraśnik. Określo-

- no w nim formy współpracy podczas realizacji projektu „Dzieci listy piszą”.
- 25 V „Rozmowy o Śląsku Opolskim” to tytuł spotkania w ramach cyklu „Twarze Opola”, którego bohaterami byli prof. dr hab. Michał Lis i dr hab. Stanisław Senft, prof. PO. Obaj to wybitni historycy, badacze i znawcy tematyki śląskiej, którzy w ciekawej rozmowie rozprawiali o dorobku opolskiego środowiska naukowego i o zmianach przynależności politycznej Śląska na przestrzeni wieków.
- 28 V „Nauka za drutami” to hasło przewodnie prezentacji Muzeum na XV Opolskim Festiwalu Nauki. Pracownicy Działu Naukowego przybliżyli uczestnikom festiwalu działalność naukową i edukacyjną instytucji, przekazując także wiedzę o życiu naukowym w obozach jenieckich w latach II wojny światowej.

Czerwiec

- 2–4 VI Muzeum wzięło udział w 2. Festiwalu Książki w Opolu. Zaprezentowano na nim dorobek wydawniczy placówki i promowano jej działalność.
- 7 VI W trakcie „Łambinowickich Spotkań Muzealnych” zatytułowanych „Mój brat Jacek...” Krystyna Duda i prof. dr hab. Wojciech Chlebda rozmawiali o hm. Jacku Chlebdzie – założycielu 107. Drużyny Harcerskiej „Powsinogi”, pedagogu i społeczniku, który współpracował z Muzeum.
- 7–9 VI W Łambinowicach pod hasłem „Doświadczyć, zrozumieć, pamiętać” odbył się X Plener Plastyczny, w którym uczestniczyło 25 uczniów z I klasy Liceum Plastycznego Zespołu Państwowych Placówek Kształcenia Plastycznego im. Jana Cybisa w Opolu wraz z nauczycielami.
- 9 VI Magister Bartosz Janczak wygłosił referat „Uratowani od zagłady katyńskiej a funkcjonariusze NKWD (na przykładzie obozu w Gрязowcu w latach 1940–1941)” podczas VIII Ogólnopolskiej Konferencji „Auschwitz i Holokaust na tle zbrodni ludobójstwa w XX wieku”, zorganizowanej w Oświęcimiu przez Międzynarodowe Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokaucie w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau.
- 13 VI Po raz XIII zorganizowano Sesję edukacyjną „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej”,

która ze względu na trwający w Muzeum remont odbyła się w gościnnych progach MBP w Opolu. Jej szczegółowe omówienie znajduje się na s. 183.

Zwieńczeniem sesji było ogłoszenie wyników IX edycji ogólnopolskiego Konkursu na projekt historyczny pt. „Póki nie jest za późno”, nad którym patronat honorowy sprawowali: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewoda Opolski, Marszałek Województwa Opolskiego, Starosta Opolski, Starosta Strzelecki i Opolski Kurator Oświaty. Na konkurs wpłynęło 60 prac, jury przyznało nagrody I, II i III stopnia oraz trzy wyróżnienia. Otrzymały je: I miejsce – Bartłomiej Duda i Dawid Pulit z PSP nr 3 w Spytkowicach za projekt pt. „Wysoka stawka – Bitwa pod Jordanowem”, II miejsce – Alicja Jałoszyńska, Julia Kupisz i Hubert Kustos z PG w Przelewicach za projekt pt. „(Nie)zapomniany grób – historia żołnierskiej mogiły”, III miejsce – Bartosz Lichtar, Łukasz Mach, Karol Nieroba i Paweł Szczygiel z PG nr 3 w Mikołowie za projekt pt. „Styczeń 1945 roku w Borowej Wsi”, wyróżnienia: 1) Mariola Wiater, Bożena Felicka, Jolanta Romanowicz, Zuzanna Górzyńska, Liwia Watras, Amelia Wawrzonek i Michał Felicki z PSP w Radziszewie za projekt pt. „Mała Syberia”; 2) Krystian Adamczyk, Marzana Kowalska, Ewa Adamczyk i Monika Zapala-Adamczyk z PSP w Koniuszy za projekt pt. „Zrzut cichociemnych – Leopold Okulicki na naszej ziemi”; 3) Przemysław Bar, Jagienka Chyż, Patryk Dawidowicz, Wiktoria Dudek, Michał Gałka, Agata Salamusz i Karolina Szafranek z IV PLO w Lublinie za projekt pt. „Spotkania z historią – Niepokonani Lubelszczyzny”. Ponadto nagrodami książkowymi wyróżniono prace, których temat związany był z niewolą.

20–29 VI W Łambinowicach gościli żołnierze Bundeswehry z jednostki z Kaiserslautern oraz żołnierze Wojska Polskiego, odbywający służbę w 10. Opolskiej Brygadzie Logistycznej. Poznając historię MPN w Łambinowicach, porządkowali tereny po byłych obozach jenieckich.

29 VI „Mój brat Jacek...” to tytuł ostatniego przed wakacjami spotkania, zorganizowanego w ramach „Twarzy Opola” w MBP w Opolu. Prowadzili je prof. dr hab. Wojciech Chlebda – brat bohatera wydarzenia hm. Jacka Chlebdy oraz Krystyna Duda, reprezentująca Muzeum.

Sierpień

- 1 VIII Upamiętniono 73. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Pracownicy Muzeum złożyli kwiaty i zapalili znicze przed Pomnikiem Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Lamsdorf. W symbolicznej uroczystości wzięli udział przedstawiciele lokalnych władz oraz harcerze.
- 1–3 VIII Kolejny raz młodzież z Niemiec, Ukrainy i Polski pracowała w MPN w Łambinowicach. Podczas XXII Międzynarodowego Obozu Młodzieżowego, zorganizowanego przez Kuratorium Oświaty w Opolu i Niemiecki Ludowy Związek Opieki nad Grobami Wojennymi Nadrenii-Palatinatu, uczestnicy obozu prowadzili prace pielęgnacyjne na terenie Starego Cmentarza Jenieckiego. W ostatnim dniu pobytu w Łambinowicach wzięli udział w „Święcie Pamięci”, które odbyło się przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych.

Wrzesień

- 1 IX Przedstawiciele organizacji kombatanckich, władz samorządowych i służb mundurowych, mieszkańcy Łambinowic oraz młodzież szkolna uroczystie upamiętnili 78. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Przed Pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych złożono wieńce i zapalono znicze, a w budynku Muzeum wysłuchano okolicznościowych przemówień. Wartę honorową wystawił 91. Batalion Logistyczny w Komprachcicach z 10. Brygady Logistycznej w Opolu.
- 4–6 IX Trzech pracowników Muzeum uczestniczyło w VIII Forum Pamięci, tj. seminarium polskich muzeów martyrologicznych, zorganizowanym przez Muzeum Stutthof w Sztutowie oraz Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu. Magister Bartosz Janczak wygłosił referat „Kolekcja płk. Juliana Janowskiego – oficera, dowódcy, jeńca dwóch wojen światowych”, dr Anna Wickiewicz przedstawiła temat: „Jeńcy brytyjscy w Stalagu VIII B (344) Lamsdorf”, natomiast dr Violetta Rezler-Wasielewska prowadziła jeden z paneli seminarium.

- 6 IX „Od Łambinowic/Lambinowitz do Łambinowic” to tytuł „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”, które wpisały się również w Europejskie Dni Dziedzictwa. Otworzyła je dr Janina Domska, wygłaszając wykład o zawiłych dziejach miejscowości. Następnie uczestnicy spotkania ruszyli na rowerach szlakiem historycznej zabudowy Łambinowic, zaś przewodnikami byli pracownicy Muzeum.
- 18 IX Doktor Violetta Rezler-Wasielewska, biorąc udział w konferencji naukowej „Bohaterowie i ciche Bohaterki, rzecz o Ofiarach Katynia i losach ich Rodzin”, którą w Warszawie zorganizowało Muzeum Katyńskie, prowadziła panel „Bohaterowie i ciche Bohaterki, rzecz o Ofiarach Katynia i losach ich Rodzin”.
- 20 IX W Łambinowicach odbyło się wyjazdowe posiedzenie sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Posłowie oraz przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zwiedzili MPN oraz ekspozycję muzealną.
- 22 IX Doktor Piotr Stanek wygłosił referat „Jeniecki monolit? Nieformalna hierarchia jeniecka w obozach Wehrmachtu w latach II wojny światowej” podczas konferencji naukowej „W niewoli – doświadczenie jenieckie, regulacje prawne i otoczenie społeczne na przestrzeni wieków”, zorganizowanej w Niepołomicach przez Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego oraz Stowarzyszenie Miłośników Historii Wojskowości „Pola Chwały”.
- 27 IX W Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej miało miejsce otwarcie wystawy czasowej „Muzeum w miejscu pamięci/Museum in a site of remembrance”, zorganizowanej przy współudziale posła Antoniego Dudy.
- 28 IX O poznanych w Muzeum ludziach i ich historiach w czasie spotkania pt. „CMJW – reporterskie spotkania z historią i wyjątkowymi ludźmi”, realizowanego w ramach cyklu „Twarze Opola”, opowiadali Krzysztof Świdorski i Krzysztof Ogiolda, a rozmowę prowadziła Krystyna Duda.

Październik

- 4 X „«Celpa» jakiej nie znamy” to tytuł kolejnej odsłony „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”. O historii fabryki i jej roli w życiu miejscowości rozmawiali byli i obecni pracow-

- nicy zakładu: Waclaw Penk, Andrzej Kizyma i Fryderyk Zbieg.
- 4–5 X Uczestnikami V edycji projektu edukacyjnego „Lamsdorf–Auschwitz. Auschwitz–Lamsdorf” byli uczniowie Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Opolu. Projekt został zrealizowany przez Centralne Muzeum Jeńców Wojennych oraz Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.
- 6 X W Łambinowicach odbyły się uroczyste obchody 73. rocznicy przybycia pierwszego transportu powstańców warszawskich do Stalagu 344 Lamsdorf. Wzięli w nich udział powstańcy warszawscy: Helena Kamerska i płk Bronisław Maciaszczyk oraz jeńcy wojenni: Jerzy Esden Temp-ski i Romuald Malinowski, któremu towarzyszyła żona Krystyna. Wśród gości byli także przedstawiciele innych organizacji kombatanckich, władz rządowych i samorządowych, służb mundurowych, instytucji naukowych i kulturalnych, harcerze, uczniowie oraz mieszkańcy Łambinowic. Po uroczystości przed Pomnikiem Powstańców Warszawskich – Jeńców Stalagu 344 Lamsdorf w Muzeum w Łambinowicach odbyło się spotkanie, „Od relacji do filmu. Prezentacja dokumentów filmowych, z udziałem ich bohaterów i twórców”.
- Ponadto w ramach obchodów 5 i 6 X przybyli powstańcy warszawscy brali udział w spotkaniach z młodzieżą, która zwiedzała Muzeum i miejsce pamięci, uczestnicząc również w spektaklu *Życ za wszelką cenę* w reż. Andrzeja Czernika i wykonaniu aktorów Teatru Eko Studio.
- Organizatorami uroczystości byli: Urząd do Spraw Kom-batantów i Osób Represjonowanych, Opolski Zarząd Wo-jewódzki Związku Kom-batantów RP i byłych Więźniów Politycznych, Urząd Gminy w Łambinowicach oraz Cen-tralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Patronat honorowy nad uroczystością sprawowa-li: Szef Urzędu do Spraw Kom-batantów i Osób Represjo-nowanych, Wojewoda Opolski oraz Marszałek Wojewódz-twa Opolskiego. Uroczystość odbyła się w asyście wojsko-wej 91. Batalionu Logistycznego w Komprachcicach.
- 6 X Doktor Renata Kobylarz-Buła wzięła udział w dyskusji panelowej „W stronę dydaktyki muzeów upamiętniania?”

- Próba krytycznego bilansu dorobku, kierunków i tendencji w zakresie rozwoju myślenia dydaktycznego i działalności edukacyjnej w miejscach pamięci” podczas sesji „Pedagogika pamięci. O teorii i praktyce edukacji historycznej w miejscach zbrodni nazistowskich”, którą zorganizowało w Lublinie Państwowe Muzeum na Majdanku.
- 20 X Minister obrony narodowej Rumunii Mihai-Viorel Fifor oraz ambasador tego kraju w Polsce Ovidiu Dranga wraz z grupą wojskowych złożyli wizytę w Łambinowicach. W jej trakcie zwiedzili Muzeum i miejsce pamięci oraz wzięli udział w spotkaniu, którego tematem była w szczególności opieka nad grobami jeńców rumuńskich na Starym Cmentarzem Jenieckim.
- 21 X W czasie trzeciej edycji „Lamsdorf Stalag VIII B (344) POW Day” w Manchesterze dr Anna Wickiewicz oraz mgr Magdalena Kruk-Kuchcińska promowały publikację *Captivity in British Uniform. Stalag VIII B (344) Lamsdorf* autorstwa pierwszej z nich, oraz Muzeum i Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach.
- 27 X „Zofia Hajduk z rodu Poliwodów” to wydarzenie w ramach cyklu „Twarze Opola”. Spotkanie prowadziła Teresa Zielińska, która rozmawiała z prof. Janiną Hajduk-Nijakowską – córką Zofii Hajduk, społeczniczki i patriotki, pochodzącej ze znanej śląskiej rodziny, a w latach II wojny światowej kontaktującej się z jeńcami Stalagu 344 Lamsdorf.

Listopad

- 8 XI „100-lecie nyskiego Ewangeliarza” to tytuł ostatniego z „Łambinowickich Spotkań Muzealnych”. Zaproszony na nie ksiądz protojerej Grzegorz Cebulski przedstawił zebranych historię Ewangeliarza, który towarzyszył jeńcom wojennym w czasie I wojny światowej.
- 16 XI W Łambinowicach odbył się zjazd rodzin jeńców Oflagu II D Gross Born, zorganizowany we współpracy z Izbą Muzealną w Bornem Sulinowie. Spotkanie, w którym udział wzięło blisko trzydzieści osób, zostało zrelacjonowane na s. 187.
- 17 XI „Miejsca po niemieckich obozach jenieckich w Polsce. Zapomniane czy odkrywane?” – tak zatytułowana była zor-

- ganizowana w Muzeum w Łambinowicach ogólnopolska konferencja naukowa. Podczas obrad prelegenci przedstawili stan wiedzy o historii niemieckich obozów jenieckich z lat II wojny światowej, perspektywy badawcze w tym zakresie, a przede wszystkim problem upamiętnienia miejsc po nich. Sprawozdanie z konferencji znajduje się na s. 197.
- 17 XI Doktor Piotr Stanek podczas III Ogólnopolskiej Konferencji pt. „Edukacja w miejscach pamięci «Pamięć, miejsca, ludzie» wygłosił referat „Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach”. Wydarzenie zostało zorganizowane we Wrocławiu przez Instytut Pamięci Narodowej, Oddział we Wrocławiu i Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.
- 30 XI „Czy obiektyw jest obiektywny” – nad tym zastanawiał się Roman Hławacz, bohater zatytułowanego w ten sposób spotkania z cyklu „Twarze Opola”. Prowadził je Sławoj Dubiel, a Beata Wnęk-Malec, na co dzień aktorka Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu, recytowała dedykowane bohaterowi wieczoru wiersze oraz aforyzmy Ireny Wyczółkowskiej i Wiesława Malickiego.
- 30 XI–3 XII Muzeum prezentowało swoje najnowsze wydawnictwa w czasie XXVI Targów Książki Historycznej w Warszawie.

Grudzień

- 11 XII W Łambinowicach odbyło się spotkanie świąteczno-noworoczne pracowników i emerytów Muzeum.
- 19 XII Projekt badawczy pt. „Przeszłość dla przyszłości. Pamięć rodzinna w integracji społecznej – studium lokalnej społeczności Łambinowic” został podsumowany podczas konferencji zorganizowanej w Łambinowicach. Szersza z niej relacja znajduje się na s. 203.
- 20 XII Uroczyste otwarcie w Opolu wystawy czasowej pt. „Tatusiu, kiedy wrócisz? Polskie rodziny w latach II wojny światowej” stało się zwieńczeniem projektu, w ramach którego odbyły się również zajęcia edukacyjne. Oprócz pracowników Muzeum, były w niego zaangażowane także dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 7 w Kraśniku, Przedszkola Niepublicznego im. bł. Matki Teresy Zgromadze-

- nia Sióstr Szkolnych de Notre Dame w Opolu i Publicznego Przedszkola w Łambinowicach oraz żołnierze z 10. Opolskiej Brygady Logistycznej.
- 28 XII W Warszawie została podpisana umowa o współprowadzeniu i współfinansowaniu Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Sygnowali ją: Jarosław Sellin, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego oraz Andrzej Buła, marszałek województwa opolskiego i Stanisław Rakoczy, wicemarszałek województwa opolskiego w obecności Agnieszki Kamińskiej, dyrektor Departamentu Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, a także Violetty Rezler-Wasielewskiej, dyrektor Muzeum.

W uzupełnieniu do „Kalendarium”

Zbiory

W roku 2017 zbiory Muzeum wzbogaciły się o ok. 2000 sztuk muzealiów. Blisko 1300 z nich pozyskano w wyniku prowadzonej zbiórki pn. „Ocalone pamiątki, zachowana pamięć”, dalsze 700 sztuk zakupiono. Nagrano również kolejne relacje byłych jeńców wojennych oraz wykonano kopie akt z różnych archiwów w Polsce i za granicą. Ponadto pełnej konserwacji poddano 60 jednostek archiwalnych i 15 muzealiów. Kontynuowano także digitalizację zbiorów, dalsze 4 tys. dokumentów zostało udostępnionych w internecie.

Publikacje

Muzeum wydało periodyk naukowy „Łambinowicki Rocznik Muzealny” t. 39 oraz cztery publikacje zwarte: *Captivity in British Uniforms. Stalag VIII B (344) Lamsdorf* w serii „Jeńcy Lamsdorf” t. 3, autorstwa Anny Wickiewicz; *Wrześniowy epilog. Żołnierze Wojska Polskiego w obozach Lamsdorf* w serii „Jeńcy Lamsdorf” t. 4, autorstwa Piotra Stanka; *O niewoli – w 70 lat po wojnie. Studia i materiały* pod red. Violetty Rezler-Wasielewskiej oraz *Na styku historii i codzienności. Społeczność lokalna wobec miejsca pamięci* autorstwa Anny Czerner i Elżbiety Nieroby. Ponadto ukazały się drukiem informatory, materiały edukacyjne i ulotki.

Wystawy

Od stycznia do grudnia 2017 r. w Łambinowicach prezentowano cztery wystawy stałe: „Jeńcy polscy w ZSRR”, „Obozy jenieckie w Lamsdorf/Łambinowicach 1870–1945”, „W niewoli niemieckiej” i „Po wojnie. Obóz Pracy w Łambinowicach (1945–1946)” oraz jedną wystawę czasową pt. „Wystawa fotografii Sławoja Dubiela i Sławomira Mielnika ze spektaklu pt. *Życ za wszelką cenę* w reżyserii Andrzeja Czernika i wykonaniu Teatru Eko Studio”. W Opolu, ze względu na remont, ekspozycja stała nie była dostępna dla zwiedzających. Prezentowano tu natomiast jedną wystawę czasową własną pt. „Tatusiu, kiedy wrócisz? Polskie rodziny w latach II wojny światowej”.

Ponadto wystawy czasowe CMJW w Łambinowicach-Opolu prezentowane były w różnych ośrodkach i instytucjach na terenie Polski. Były to ekspozycje: „«Bóg się rodzi, moc truchleje...» Święta Bożego Narodzenia w niewoli niemieckiej i radzieckiej podczas II wojny światowej”, „Georgij Iwanowicz Daniłow. Szkice portretowe”, „Jeńcy wojenni – europejska pamięć. Łambinowice – muzeum i miejsce pamięci/Kriegsgefangene – eine europäische Erinnerung. Łambinowice – Museum und Gedenkstätte”, „Koniec i początek. Powstańcy Warszawscy w niewoli niemieckiej”, „Książka w obozach polskich jeńców wojennych na terenie III Rzeszy i krajów okupowanych (1939–1945)”, „Malarstwo jeńców wojennych”, „Muzeum w miejscu pamięci”, „Na nieludzkiej ziemi. Jeńcy polscy w ZSRR”, „ Od rzeczy do pamiątki” i „Polski teatr w obozach jenieckich Wehrmachtu (1939–1945)”.

Pracownicy Muzeum brali również udział w tworzeniu dwóch wystaw obcych – nt. pracy przymusowej jeńców polskich w XIII Okręgu Wojskowym Wehrmachtu oraz ekspozycji zatytułowanej „Droga nadziei. Z gułagów Rosji do ziemi włoskiej. 75. rocznica wyjścia Armii gen. Władysława Andersa z ZSRR”.

Projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych

Zadania dofinansowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

– *Konserwacja unikatowych list transportowych jeńców wojennych z lata 1939–1945*, zadanie zrealizowane w ramach Programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet Wspieranie działań muzealnych;

– *Zakup kolekcji Korespondencja polskich jeńców wojennych z lat 1939–1945*, zadanie zrealizowane w ramach Programu Kolekcje, priorytet Kolekcje muzealne;

– *Opieka nad Miejscem Pamięci Narodowej w Łambinowicach – troska o stan zachowania i identyfikację kulturową*, zadanie zrealizowane w ramach Programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet Miejsca pamięci narodowej;

– *Zapewnienie opieki, warunków badawczych i upowszechniania wiedzy o MPN w Łambinowicach poprzez inwestycje*, zadanie zrealizowane w ramach Programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet Miejsca pamięci narodowej.

Ponadto uzyskano pozytywną ocenę wniosku o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Województwa Opolskiego na lata 2014–2020 w poddziałaniu 5.3.1 – Dziedzictwo kulturowe i kultura na projekt pn. *Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/ VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia.*

Magdalena Kruk-Kuchcińska